El derbi que va deixar de ser-ho

Carles Viñas / @CarlesVinyas

Unes declaracions després del partit de tornada dels quarts de final de la Copa del Rei de dos jugadors del FC Barcelona, Gerard Piqué i Sergio Busquets, han aixecat un cert rebombori. El consell directiu del RCD Espanyol va demanar que la Comissió Antiviolència analitzés les manifestacions dels futbolistes culers. Segons els dirigents blanc-i-blaus, les expressions del central blaugrana, que es referí a l'entitat perica com l'Espanyol de Cornellà, "flirtejaven molt perillosament amb actituds xenòfobes" i "generen violència i intolerància". Pel que fa al migcampista nascut a Badia del Vallès, els espanyolistes expressen com les seves declaracions, on recordava que les eliminatòries de Copa són a doble partit a recer de l'eufòria local després del triomf en l'anada, són "totalment contràries als valors de respecte al futbol i poden ser generadores de violència i intolerància". Per acabar-ho d'arrodonir, l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat també va posar-hi cullerada mitjançant una nota pública on expressava que la localitat "no volia veure's atrapada en la ignorància d'una polèmica gratuïta que tracta de discriminar i enfrontar ciutats". Més enllà que aquestes demandes, ateses pel Comitè de Competició de la Reial Federació Espanyola de Futbol (RFEF), que ha obert un expedient extraordinari als dos jugadors, **serveixin per banalitzar de forma irresponsable la xenofòbia i els delictes d'odi, que s'amaga darrere de tot plegat?**

Feia nou anys de la inauguració de l'estadi de Cornellà- El Prat i la parròquia perica encara no havia vist mai guanyar al Barça. El gol de Melendo, doncs, va desfermar la lògica follia entre l'afició espanyolista, sobretot tenint en compte que aquest arribà en el tram final del matx i, a més, servia per vèncer al màxim rival. Fins aquí tot en ordre. Dos equips juguen un partit de futbol, un derrota l'altre i els seguidors dels guanyadors celebren el triomf. **Aquesta seria la lectura si els enfrontaments entre pericos i culers fossin únicament això. Vet aquí però que, atesa la dimensió simbòlica d'ambdós clubs, la rivalitat que mantenen transcendeix l'àmbit esportiu.** Res estrany que no succeeixi a qualsevol altra ciutat o país.

Els equips de futbol tenen una història al darrere que ha permès concretar una identitat que, amb el pas del temps, s'ha anat modulant. Sovint, els mites permeten l'extensió d'estereotips que no s'acaben d'ajustar a la realitat, però que han arrelat socialment. Del 'Més que un club' als valors, o de l'equip dels catalans a 'la meravellosa minoria'. Segurament si ens endinsem en profunditat en els relats oficials de les dues institucions, potser caldria refer bona part de l'argumentari, però això —òbviament— obligaria a les parts a assumir que el que fins ara s'ha explicat no era del tot cert. **I com que els mites funcionen, s'acostumen a conservar incòlumes.**

En paral·lel a la conformació de les seves respectives identitats, s'ha redefinit la rivalitat. D'aquell primer derbi barceloní disputat el desembre de l'any 1900 al camp de l'Hotel Casanovas en queda ben poca cosa. Ni tan sols la cortesia, atès que en aquella ocasió els barcelonistes decidiren no alinear a cap jugador estranger en deferència a l'Espanyol, on aleshores només hi jugaven autòctons. Amb l'eclosió del futbol a casa nostra com a fenomen de masses a la dècada dels vint del segle passat la rivalitat arribà al seu zenit. **Foren els anys en què Les Corts i Sarrià irromperen en l'imaginari comú d'una ciutat que vivia el futbol a flor de pell.** Un període convuls caracteritzat per la dictadura, les vagues, els atemptats, els cuplets, la repressió, les tertúlies de cafè, els presos polítics i, no cal dir-ho, el futbol. Un context que també incidí en la idiosincràsia social i política de Barça i Espanyol.

La Guerra Civil i les seves conseqüències capgiraren l'escenari per sempre més. **El derbi cada cop va ser menys derbi**. La raó cal cercar-la en l'aparició d'un nou rival, el Reial Madrid. El franquisme liquidà l'antiga rivalitat local que fou substituïda per la picabaralla entre capitals: de l'Estat i

catalana, profusament explotada pel règim. L'auge de l'hostilitat entre merengues i culers abocà a l'ostracisme a l'Espanyol. Les coses no van tornar a ser iguals.

Mentre els pericos encara marquen amb una creu en el calendari el partit que els enfronta al Barça, els blaugranes s'interessen per quan juguen al Bernabéu o quan el Madrid visita el Camp Nou. **Això explica el deliri del triomf espanyolista en derrotar al seu màxim rival, mentre els barcelonistes mantenen un distanciament mesurat, no exempt de certa befa**, com exemplifiquen episodis com els protagonitzats en el passat per Laporta ("derbi metropolità"), per no dir condescendència vers els blanc-i-blaus en entendre que ja no són el contrincant a batre. Un extrem que encara enerva més els ànims dels espanyolistes, que ho perceben com una vexació, d'aquí el greuge permanent que explica situacions com les peticions d'investigar les declaracions de Piqué i Busquets. Una victimització similar a la 'madriditis' que pateixen —o patien— molts culers. Així, mentre l'excepcionalitat aboca a l'eufòria desbordant, la freqüència aigualeix encara més una rivalitat en declivi, cada cop més unilateral.